

Archeologienota

Boortmeerbeek Wespelaarsebaan-Genninckstraat

Bart Vanmontfort

2017

Inhoud

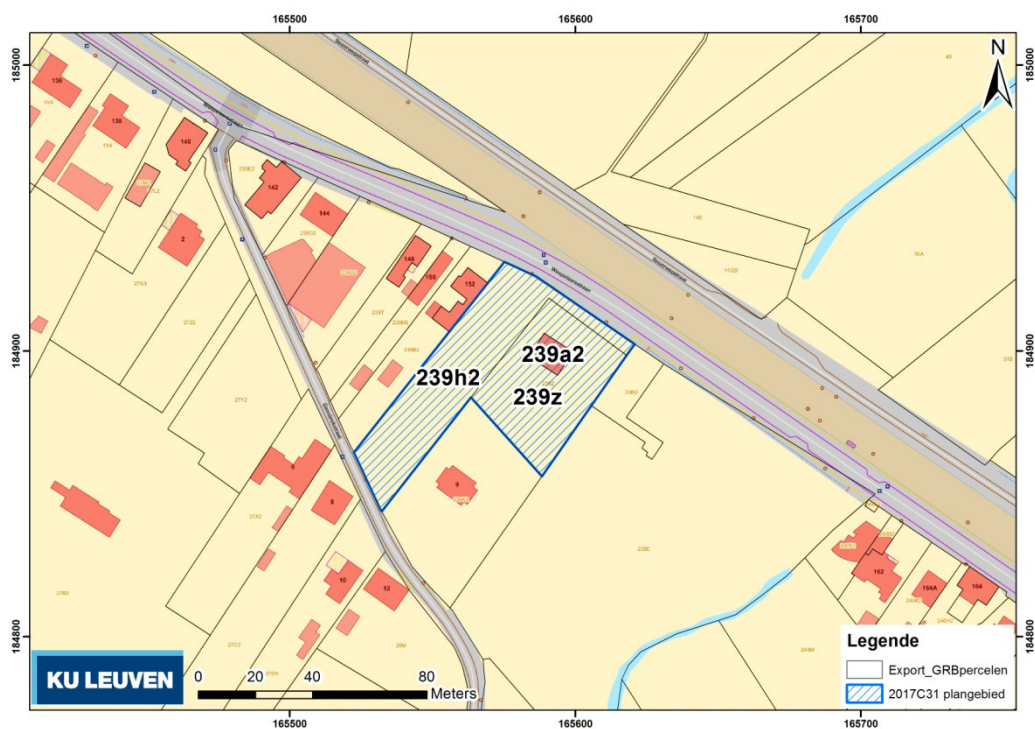
1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek.....	5
1.1	<i>Beschrijvend gedeelte</i>	5
1.1.1	Administratieve gegevens	5
1.1.2	Onderzoekskader	7
1.1.3	Onderzoeksopdracht	8
1.2	<i>Bureauonderzoek</i>	9
1.2.1	Werkwijze en strategie	9
1.2.2	Assessmentrapport	9
1.3	<i>Samenvatting</i>	25
1.4	<i>Bibliografie</i>	25
1.5	<i>Lijst van figuren.....</i>	26
2	Programma van maatregelen	28
2.1	<i>Vraagstelling</i>	28
2.2	<i>Werkwijze en strategie</i>	29
	Bijlage 1: Plannenlijst.....	31

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

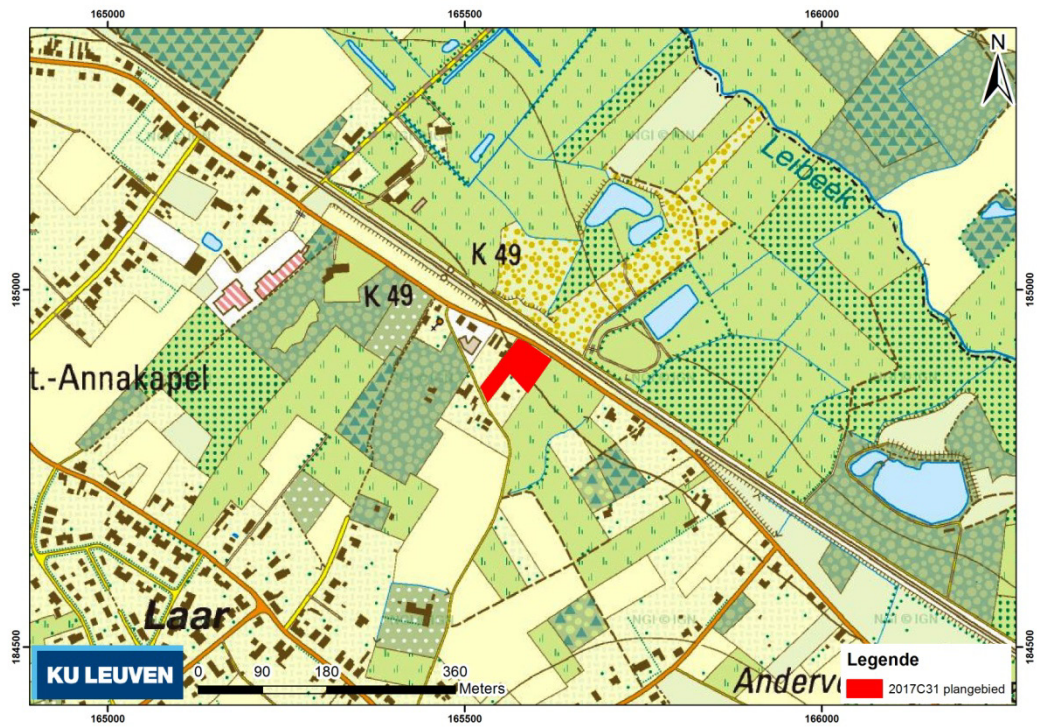
1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

- Bureauonderzoek
 - Projectcode 2017C31
 - Betrokken actoren: Bart Vanmontfort (Erkend archeoloog OE/ERK/Archeoloog/2016/00100)
- Locatie: Boortmeerbeek Wespelaarsebaan
- Lambert coördinaten (Lambert 72 projectie, bounding box): punt 1: $x=165522,5/y=184843,9$; punt 2: $x=165620,8/y=184931,2$.
- Kadaster: Gemeente Boortmeerbeek, Afd. 1, Sectie B, nrs 239h2, 239z, 239a2 (Figuur 1)
- Oppervlakte terrein: c. 3690 m²
- Inplanting van het plangebied op de topografische kaart: zie Figuur 2.

Figuur 1. Inplanting van het plangebied op de kadastralpercelen zoals opgenomen in het GRB (© AGIV).

Figuur 2. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, schaal 1:10.000 (© NGI).

Figuur 3. Inplanting van het plangebied op de middenschale orthofoto's, winteropnamen 2008-2011 (© Agiv).

1.1.2 Onderzoekskader

Het plangebied omvat drie percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 3690 m², die zullen worden verkaveld. Er zullen zeven woonkavels worden gerealiseerd (Figuur 4). Op perceel 239a2, gelegen binnen in perceel 239z, staat momenteel een woning. De rest van het plangebied is onbebouwd en is in gebruik als tuin en weide. Er zijn verschillende bomen aanwezig alsook enkele afsluitingen tussen de actuele percelen. Aangezien de totale oppervlakte van het plangebied groter is dan 3000 m², dient een archeologienota te worden opgemaakt en toegevoegd aan de verkavelingsvergunning.

Figuur 4. Verkavelingsontwerp.

Figuur 5. Zicht op het plangebied vanaf de Wespelaarsebaan. Links staat de bestaande woning, rechts de ezelsweide (foto 20 maart 2017).

1.1.3 Onderzoeksopdracht

Het bureauonderzoek heeft tot doel om de archeologische verwachting binnen het plangebied te bepalen, aan- of afwezigheid van archeologische sites vast te stellen, de bewaringstoestand en de relatie met het landschap ervan te bepalen, de mate waarin het door de geplande werkzaamheden wordt bedreigd te bepalen en vast te leggen hoe met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. De vraagstelling voor het bureauonderzoek kan in grote mate beperkt worden tot

- Welke is de archeologische verwachting voor het plangebied?
- Wat is de kans op het aantreffen van archeologische sites die niet tijdens het reeds uitgevoerde vooronderzoek zijn geïdentificeerd?
- Indien nog waardevol archeologisch erfgoed aanwezig is, wat is de impact van de geplande werken daarop?
- Is verder vooronderzoek vereist en welke volgende onderzoeksstappen zijn nodig?

1.2 Bureauonderzoek

1.2.1 Werkwijze en strategie

De beschikbare informatie over het terrein en zijn omgeving werd verzameld en onderzocht. Hiervoor werden zowel cartografische als fotografische bronnen en literatuur verzameld. De aardkundige gegevens werden online opgezocht via de bodemverkenner van de Databank Ondergrond Vlaanderen. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd geraadpleegd om een inschatting te maken van de archeologische waarnemingen in een straal van 1,5 km rondom het plangebied. Het historisch kaartmateriaal werd digitaal geraadpleegd via het geoportaal van het Agiv.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek, werd de gebruikte selectie voldoende geacht om de noodzaak voor een landschappelijk bodemonderzoek aan te tonen.

1.2.2 Assessmentrapport

1.2.2.1 Impact van de geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling worden gerealiseerd van zeven bouwlotten met een gezamenlijke oppervlakte van 3690 m². Gezien het een verkaveling betreft wordt er uitgegaan van een kans op versterking binnen de grenzen van het gebied waarvoor de verkaveling wordt gerealiseerd.

1.2.2.2 Landschappelijke ligging

Het plangebied is gelegen in de archeoregio zandstreek, op de overgang tussen de zandleemstreek-leemstreek en de Kempen (Figuur 6). Het reliëf wordt in deze regio gedomineerd door de Leibeek, die loopt in wat wellicht een oude aftakking is van de Dijlevallei ten zuiden van Haacht. (Figuur 7). Op c. 2 km naar het westen stroomt de Leibeek in de huidige Dijle rivier, die ten noorden van Haacht stroomt. Haacht zelf ligt op het zogenaamd 'eiland van Sint-Adriaan'.

Het plangebied is gelegen op de zuidoost-noordwest georiënteerde rand van deze oude Dijlevallei. Ter hoogte van het plangebied daalt het reliëf van 12 m TAW in het zuidwesten naar 10,6 m TAW in het noordoosten (Figuur 9). Verder naar het noordoosten bevindt zich de steile rand naar de huidige vallei van de Leibeek, met een absolute hoogte van c. 7 m TAW. Op een afstand van 70m, richting zuidoosten, doorsnijdt een smalle beekvallei de valleirand. Deze valleirand is gekend als het terras van Wespelaar-Tildonk (De Smedt 1973).

Het prequartair substraat ter hoogte van het plangebied behoort tot de Formatie van Maldegem, Lid van Ursel (Figuur 10). Dit wordt gekenmerkt door grijsblauwe tot blauwe klei en bevindt zich volgens de isopachenkaart van het Quartair op een diepte tussen 5 en 7,5 m onder het huidige oppervlak. Ten zuiden van het plangebied is binnen de Formatie van Maldegem het Lid van Wemmel gekarteerd, bestaande uit grijs tot groen fijn zand, kleihoudend en glauconiethoudend. Ten noorden is het Lid van Onderdale gekarteerd, donkergrijs tot grijsgroen fijn zand met pyrietconcreties, glauconiet- en

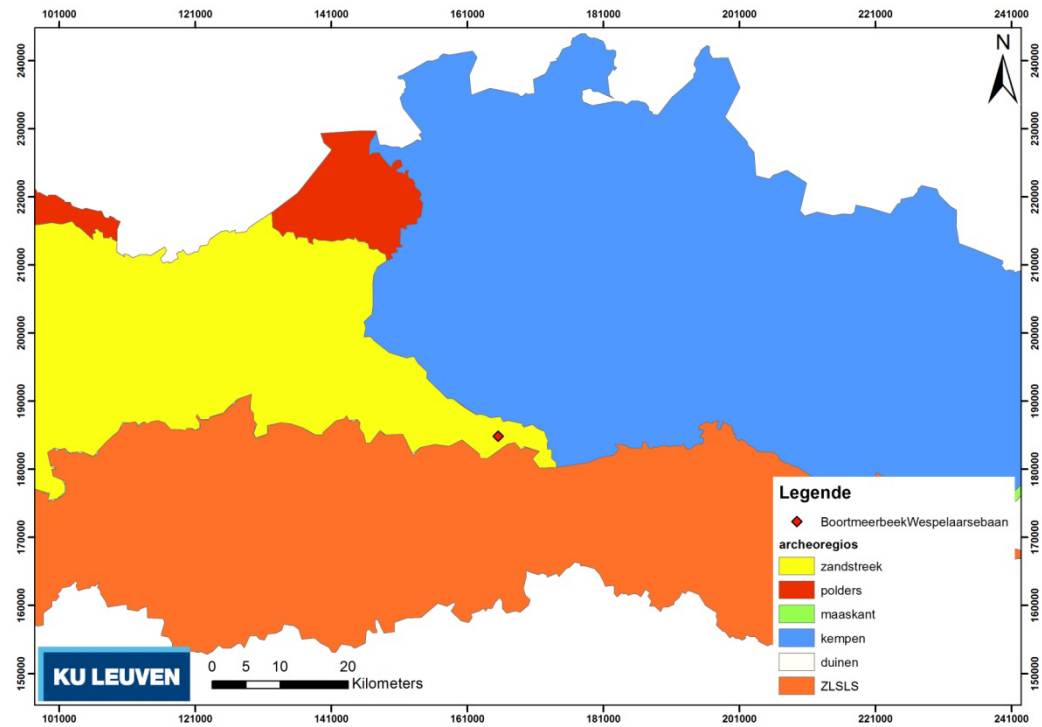
glimmerhoudend. Verder naar het noorden bestaat het prequartair substraat uit grijsgroen zand met kleilagen, glauconiethoudend, glimmerhoudend, gebioturbeerd, soms schelpen, soms pyrietconcreties, toegewezen aan de Formatie van Zelzate en, richting het oosten, een overgang naar de grijsgroene zeer fijne kleihoudende en glauconiethoudende zanden van de Formatie van Sint-Huibrechts-Hern.

Bovenop de tertiaire afzettingen komen in eerste instantie vlechtende rivierafzettingen voor. Deze afzettingen zijn zeer fijn tot grof zandig met mogelijks in het basisgedeelte grind. Op de vlechtende rivierafzettingen zijn zandige tot zandlemige eolische afzettingen aanwezig. Deze eolische afzettingen zijn bovenaan homogeen, mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen (profieltype 12 op Figuur 11). In de riviervallei zijn deze afzettingen eveneens aanwezig, bovenaan afgedekt door fluviatiele afzettingen met een textuur variërend van klei tot zand (profieltype 9 op Figuur 11).

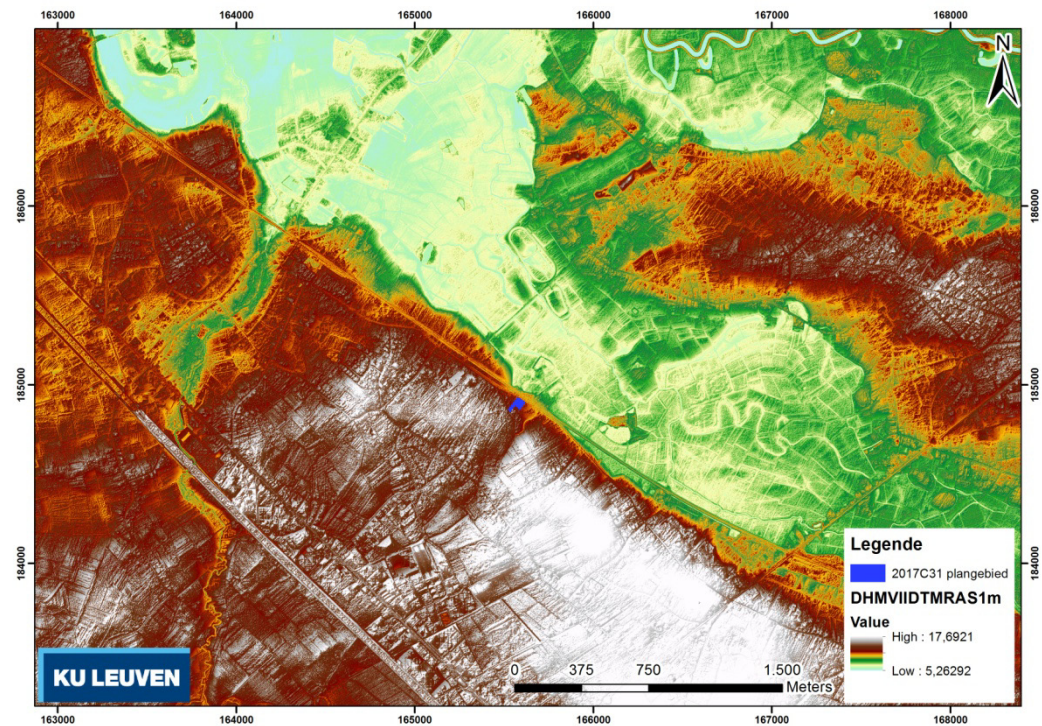
De rode lijn op Figuur 11, net ten zuidwesten van het plangebied, is de pedologische grens tussen het zand- en zandleemgebied. Deze grens is eveneens te observeren op de bodemkaart (Figuur 12), waar de zandleemgronden gekenmerkt worden door een textuur code L en P, en de zandgronden door een textuur code Z en S. De bodems in de riviervallei ten noordoosten van het plangebied zijn kleiige bodems, met een textuur code U en E. De lemig zand bodems vormen een c. 400 m brede, zuidoost-noordwest georiënteerde strook op de rand van de vallei. Op diezelfde strook liggen ook de dorpskernen van Boortmeerbeek en Wespelaar. Dit wijst erop dat deze gronden geschikt zijn voor bewoning, niettegenstaande hun eerder matige drainage.

Ter hoogte van het plangebied zijn op de bodemkaart matig droge en matig natte lemig zandbodems met dikke antropogene humus A horizont gekarteerd (Figuur 13, Scm en Sdm). Ten zuidoosten van het plangebied zijn matig droge lemig zandbodems met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont (Scf) gekarteerd. Hieruit kunnen we de verwachting formuleren dat ter hoogte van het plangebied plaggenbodems aanwezig zijn.

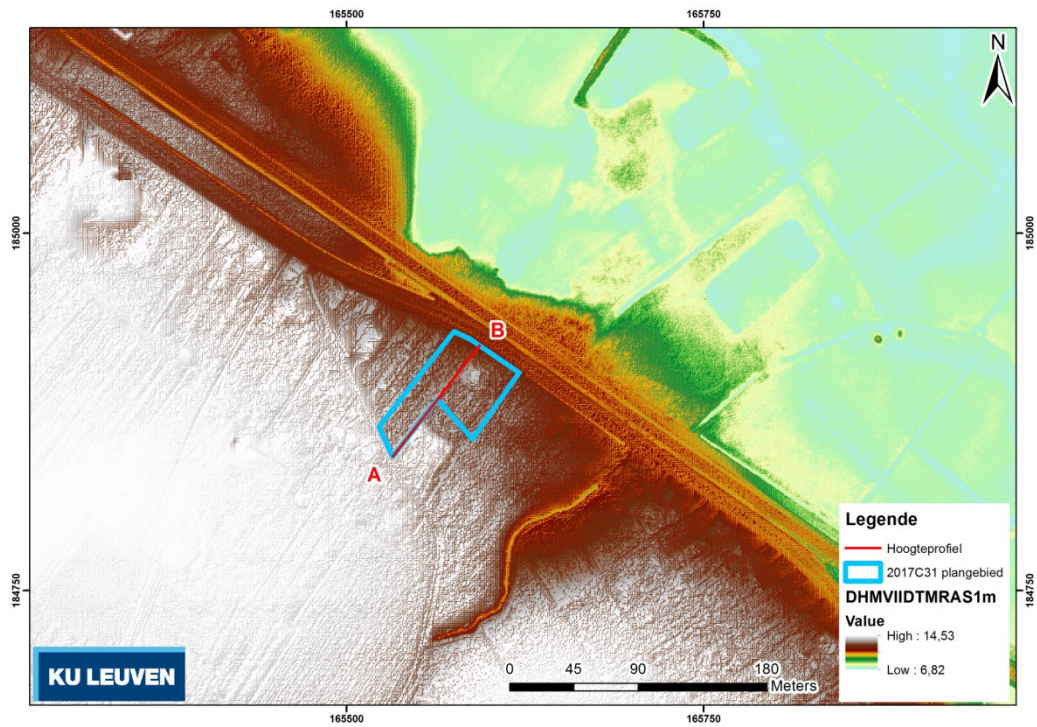
Deze landschappelijke positie, met uitzicht over de vallei van de Leibeek, lijkt geschikt voor menselijke bewoning. Zo liggen ook de dorpskernen van Boortmeerbeek en Wespelaar in vergelijkbare positie. Anderzijds zijn er geen bijzondere redenen te observeren waarom een site precies ter hoogte van het plangebied verwacht zou worden. Vooral de iets nattere bodems (vochttrap d op de Belgische bodemkaart) ter hoogte van het plangebied op deze valleirand wijzen zelfs eerder op het tegendeel.

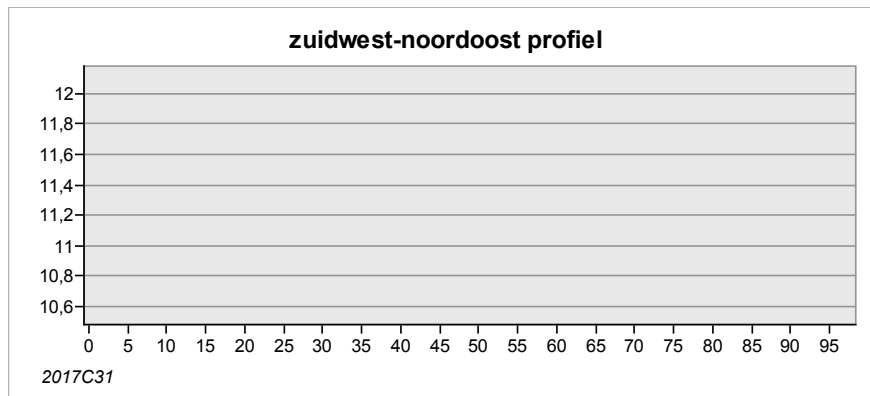
Figuur 6. Situering van het plangebied op de kaart met archeoregio's (Onroerend Erfgoed).

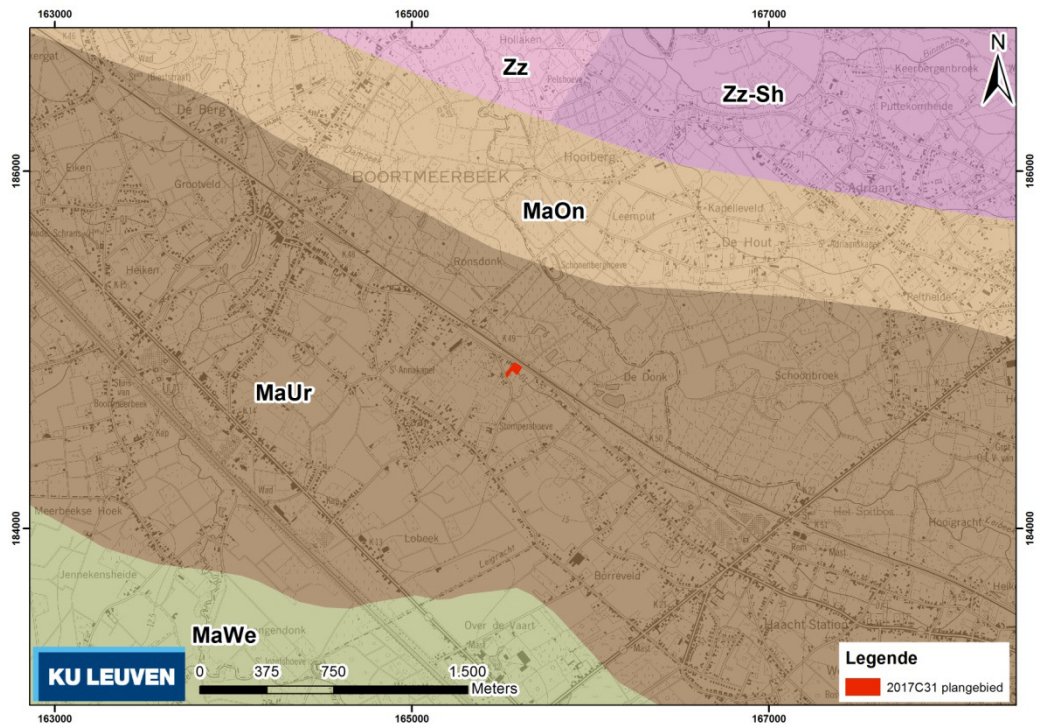
Figuur 7. Inplanting van het plangebied op een uittreksel van het DHM-Vlaanderen (© GDI-Vlaanderen).

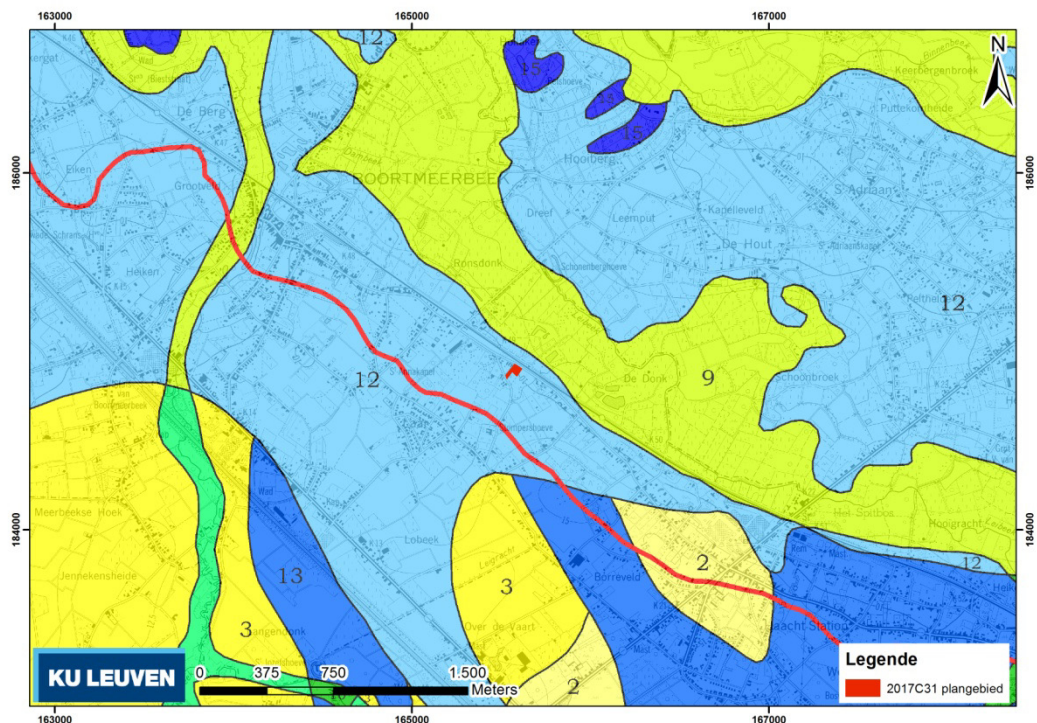
Figuur 8. Inplanting van het plangebied op een uittreksel van het DHM-Vlaanderen, detail (© GDI-Vlaanderen). A-B is het hoogteprofiel dat weergegeven is in Figuur 9.

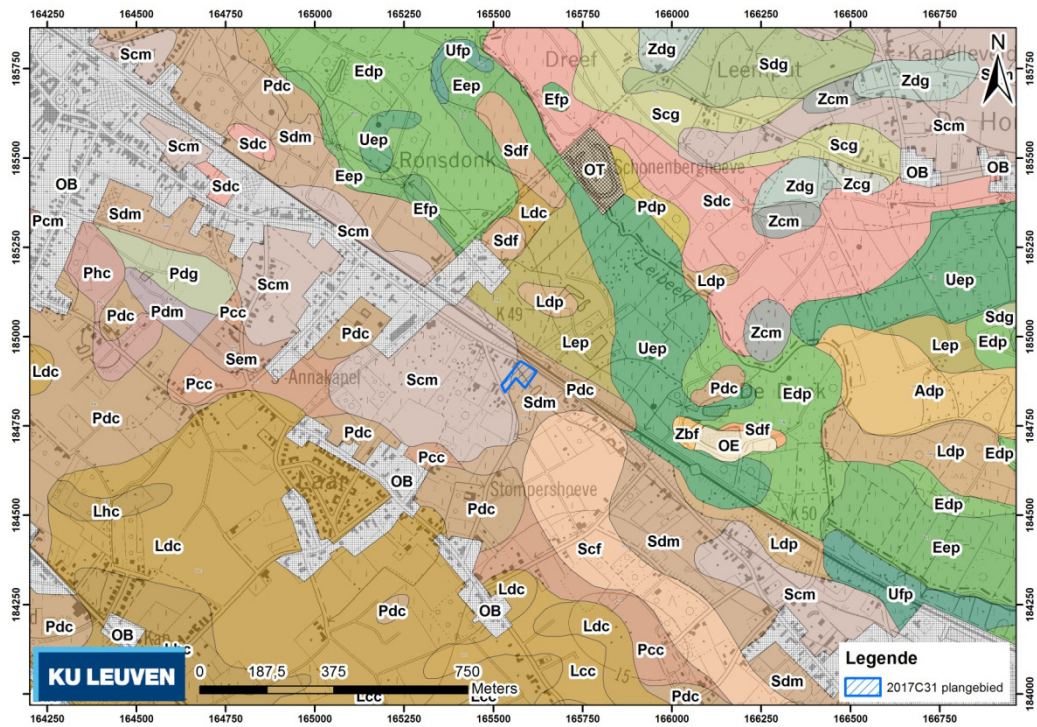
Figuur 9. Zuidwest-noordoost hoogteprofiel van het terrein.

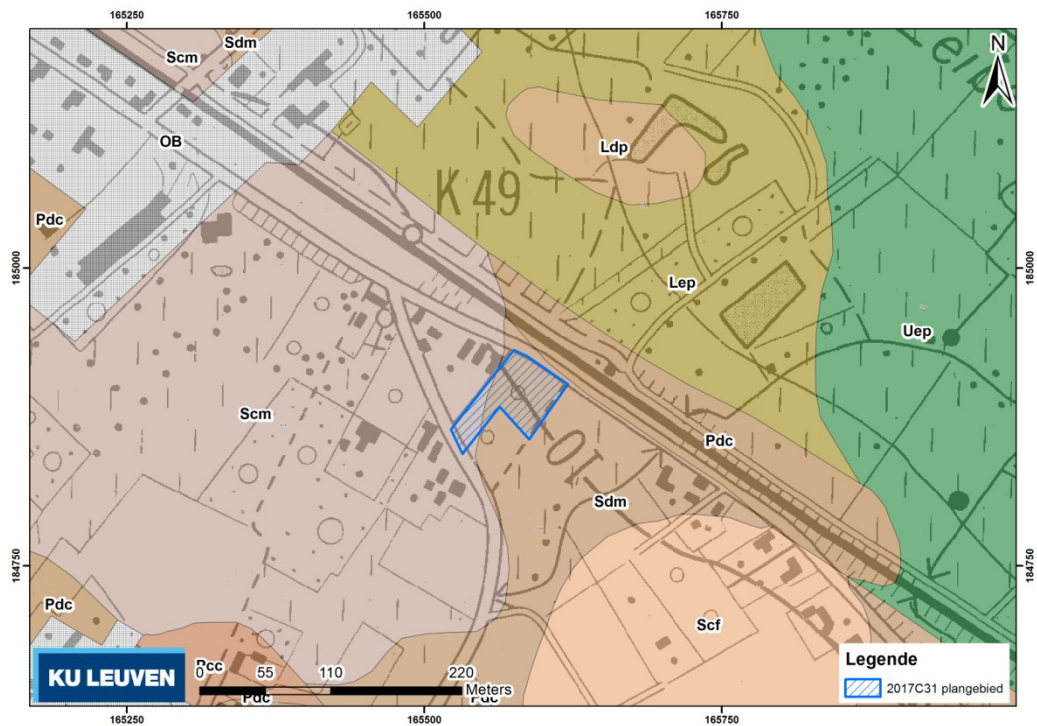
Figuur 10. Inplanting van het plangebied op de kaart van het Neogeen/Paleogeen (Tertiair; © AGIV). MaWe: Formatie van Maldegem, Lid van Wemmel; MaUr: Formatie van Maldegem, Lid van Urse; MaOn: Formatie van Maldegem, Lid van Onderdale; Zz: Formatie van Zelzate; Zz-Sh: overgang Formatie van Zelzate – Formatie van Sint-Huibrechts-Hern.

Figuur 11. Inplanting van het plangebied op de Quartairgeologische profieltypenkaart (© AGIV). Legende: 12 (lichtblauw): afdekking van het tertiaire substraat met vlechtende rivierafzettingen en daarboven zandige of zandlemige eolische afzettingen; 9 (groen): idem als 12, afgedekt door fluviaie afzettingen (overstromingsvlakte van de huidige rivieren).

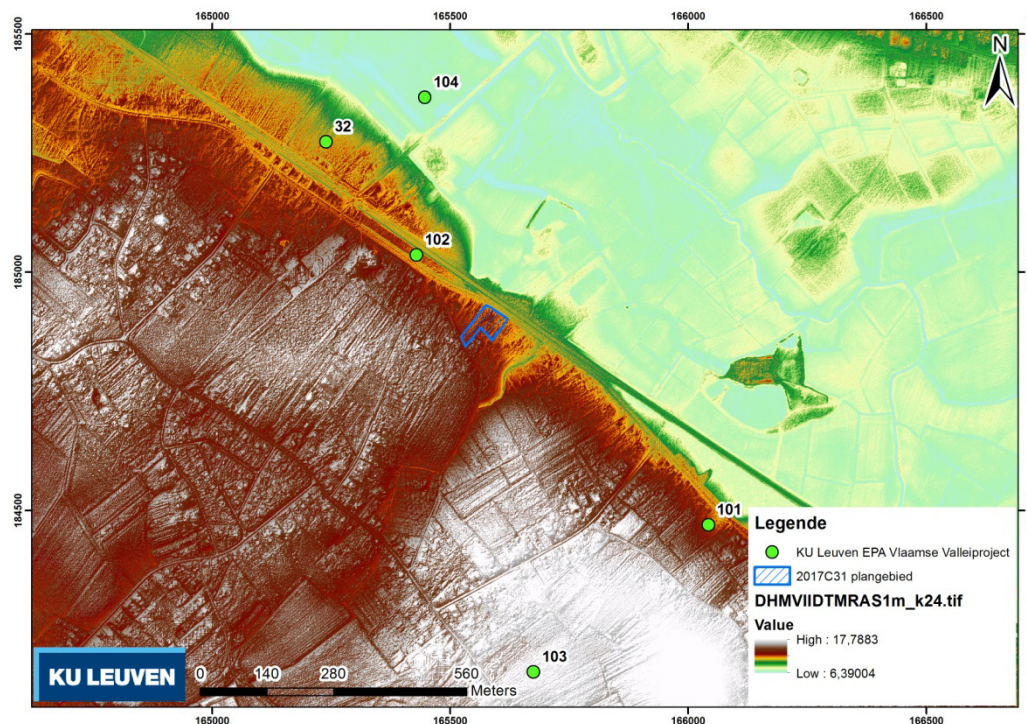
Figuur 12. Inplanting van het plangebied op de Bodemkaart van België (© AGIV).

Figuur 13. Inplanting van het plangebied op de Bodemkaart van België, detail (© AGIV)

1.2.2.3 Archeologische context en historische beschrijving

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen archeologische waarnemingen gekend. Wel zijn verschillende archeologische sites gekend uit de onmiddellijke omgeving. In een straal van 1,5 km rondom het onderzochte gebied zijn momenteel 30 archeologische waarnemingen opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI, Figuur 15 en Tabel 2). Het betreft voornamelijk waarnemingen die in de middeleeuwen, nieuwe tijd en nieuwste tijd gedateerd kunnen worden.

Figuur 14. Locatie van de vondsten van het Vlaamse Valleiproject in de nabijheid van het plangebied (onderlaag DHMV II, © GDI-Vlaanderen).

Tabel 1. Inventaris van vondsten uit het Vlaamse Valleiproject (KU Leuven) in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

Nummer	Naam vindplaats	Aantal artefacten	Periode	Typologie
32	Boortmeerbeek Dreef	3	Steentijd	
101	Boortmeerbeek Wespelaarsebaan 1	4	Middenpaleolithicum	1 gepatineerd artefact is distaal eind levalloisspits
102	Boortmeerbeek Wespelaarsebaan 2	2	Steentijd	
103	Boortmeerbeek Oudestraat	7	Steentijd	
104	Boortmeerbeek Broek	1	Jongpaleolithicum	Aurignackling

Tabel 2. Overzicht van archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied zoals opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris.

CAI ID	Naam/toponiem	Datering	Type site	Beschrijving
474	Hunderenveld	Nieuwste Tijd	Landbouw	10-tallen resten van oventjes die waarschijnlijk te maken hebben met witloofteelt
828	Hof te Ghoye	Late Middeleeuwen	Site met walgracht	
1347	Kasteel van Oudenhoven	Late Middeleeuwen	Site met walgracht	
1348	Heiken	Nieuwste Tijd	Molen	windmolen
1552	Oude Molen	Late Middeleeuwen	Molen	watermolen
1673	Sint-Adriaan, Hollaken I	Volle middeleeuwen	waterput	toevalsvondst bij uitgraven vijver
1679	Sint-Adriaan, Hollaken II	Late ijzertijd	Nederzettingssafval	archeologisch materiaal in zwarte, humushoudende zandlaag bij het uitgraven van een vijver
2191	Schonenberghoeve	Nieuwe Tijd	Site met walgracht	
3000	Hof te Meerbeek	Late Middeleeuwen	Site met walgracht	
3001	Watermolen van Servaes	Nieuwe Tijd	Molen	
3002	Sint-Jozefshoeve	Nieuwe Tijd	Hoeve	
3004	Brouwerij 'het Sas'	Nieuwe Tijd	Brouwerij	
9275	Pelshoeve	Late Middeleeuwen	Hoeve	
10171	Sint-Antonius-Abtkerk	Volle middeleeuwen	Kerk	
151667	Sint-Adrianuskapel	Nieuwe Tijd	Kapel	
162886	Berg	Middeleeuwen	Motte	Een zeer oude kunstmatige ophoging, strategisch gelegen in de nabijheid van de Oude Baan en uiteinde van donkengebied.
165252	Bunker P 35	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: commando 2de lijn
165253	Bunker P 36	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: commando 2de lijn
165290	Bunker VB 41	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165291	Bunker C 28	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: commando 2de lijn
165292	Bunker VB 43 b	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165293	Bunker VB 43	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165374	Bunker VA 37	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165375	Bunker C 27	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: commando 1ste lijn
165377	Bunker VC 27	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165378	Bunker VC 27	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165379	Bunker VA 35	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165380	Bunker VC 23	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165381	Bunker VC 21	Nieuwste Tijd	Bunker	KW-linie: connectiekamer
165410	Kampement van Maarschalk Maurice de Saxe	Nieuwe Tijd	Verdedigingslinie	Tijdelijk militair kampement, bepaald door historisch onderzoek en kaartstudie. Deze verdedigingslinie loopt door Hever, Boortmeerbeek, Wespelaar en Tildonk.

Leibeek en de huidige Dijlevallei. Deze waarneming wijst op menselijke activiteit in de regio gedurende de IJzertijd, maar heeft gezien de verschillende landschappelijke setting geen directe impact op de archeologische verwachting in het plangebied.

In het kader van het Vlaamse Valleiproject (KU Leuven, Eenheid Prehistorische Archeologie) werden in de onmiddellijke omgeving van het plangebied verschillende vindplaatsen uit de steentijd aangetroffen, die nog niet zijn opgenomen in de CAI (Figuur

14). Het betreft voornamelijk vondsten van lithisch materiaal dat niet nader gedateerd kan worden. In twee gevallen (Figuur 14 nrs. 101 en 104) betreft het vondsten die in het paleolithicum gedateerd kunnen worden. Met uitzondering van de mogelijke Aurignackling (vondstnummer 104), werden alle vondsten tijdens oppervlaktekarteringen aangetroffen. Hun locatie in het landschap is opvallend gelijkaardig aan die van het plangebied. Op basis van deze waarnemingen is de kans op het aantreffen van sites uit de steentijd in het plangebied reëel. De Aurignackling werd aangetroffen tijdens het aanleggen van een vijver in een natuurgebied, in de vallei van de Leibeek.

1.2.2.3.2 Middeleeuwen

De waarnemingen uit de middeleeuwen zijn een hoeve, een kerk, een molen, een motte en drie sites met walgracht. Deze sites zijn gelegen in de lagere delen van het landschap, in de vallei van de Leibeek, en op de westelijke uitloper van het 'eiland van Sint-Adriaan'. Deze vindplaatsen bevestigen menselijke activiteiten in deze regio tijdens de middeleeuwen, maar geen van deze vindplaatsen bepaalt de archeologische verwachting voor het onderzochte gebied zelf.

1.2.2.3.3 Nieuwe tijd

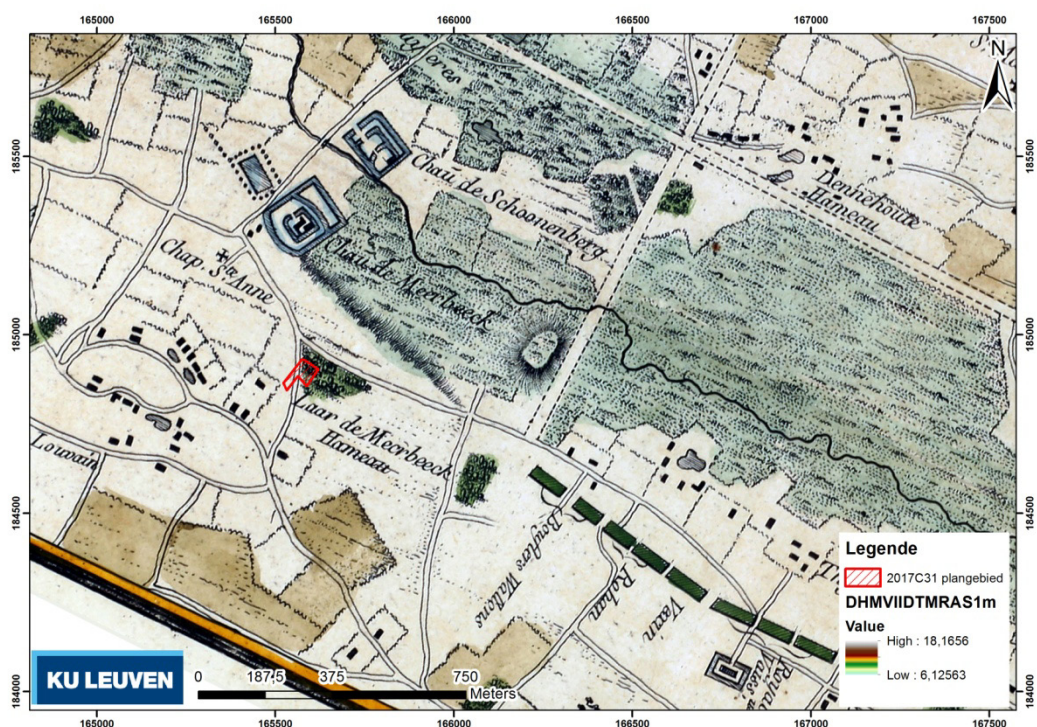
Ook de nieuwe tijd sites zijn voornamelijk gebouwd erfgoed die op basis van cartografische bronnen zijn geïdentificeerd. Het betreft een brouwerij, een hoeve, een kapel, een molen en een site met walgracht. Een apart geval wordt gevormd door CAI waarneming 165410. Deze waarneming staat geïnventariseerd onder de naam van het 'kampement van Maarschalk Maurice de Saxe'. Deze waarneming is gebaseerd op de militaire kaart gemaakt in opdracht van de graaf van Saksen door De Sahuguet d'Espagnac in 1748 met opschrift "Gauche/droite du Camp de Malines, pris par l'Infanterie de l'Armée du Roi, le 28 May 1747, lorsque l'Armée des Alliés vint camper entre deux Nèthes, sa droite à Liers, sa gauche à l'hauteur d'Yteghem. Pour servir à l'Histoire du Maréchal Comte de Saxe" (ARB, Kaarten en Plannen, 457). De kaart van het gebied tussen Leuven en Mechelen, in twee delen, bevat de inplanting van de kampen van het Franse leger uit 1747 die in de strijd met een alliantie tussen Oostenrijk, Engeland en de Republiek der Nederlanden om de opvolging van de Oostenrijkse troon op doortocht waren naar Bergen-op-Zoom (Peeters 2010, Scheltjens *et al.* 2014). Ter hoogte van het onderzochte gebied zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van legerkwartieren; in plaats daarvan is het plangebied bebost (Figuur 16). Hieruit kunnen we afleiden dat deze zone geen bijzondere aandacht eist met betrekking tot eventuele restanten van de doortocht van de Franse troepen halfweg de 18de eeuw.

Op de Ferrariskaart (1771-1778) is het bos ter hoogte van het plangebied verwijderd en is deze zone omgezet naar landbouwgrond (Figuur 17). Er zijn op dat ogenblik geen gebouwde constructies aanwezig. Op de Atlas der buurtwegen (1841, Figuur 18), de kadasterkaart van Popp (1842-1879, Figuur 19) en de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854, Figuur 20), is het plangebied nog steeds onbebouwd. Op de naburige percelen ten oosten en ten westen staan wel enkele gebouwtjes. Deze situatie komt overeen met die op de topografische kaart van de reeks 1860-1873 (Figuur 21) en blijft stabiel tot op de topografische kaart uit de reeks 1952-1969 (Figuur 23). De constructie die op die laatste reeks verschijnt komt wellicht overeen met de woning die tot op vandaag op het perceel aanwezig is. Op basis van dit historische kaartmateriaal is er geen indicatie voor de aanwezigheid van archeologische sites uit de nieuwe tijd, noch voor de mogelijke verstoring van oudere sites tijdens de nieuwe tijd.

1.2.2.3.4 Nieuwste tijd

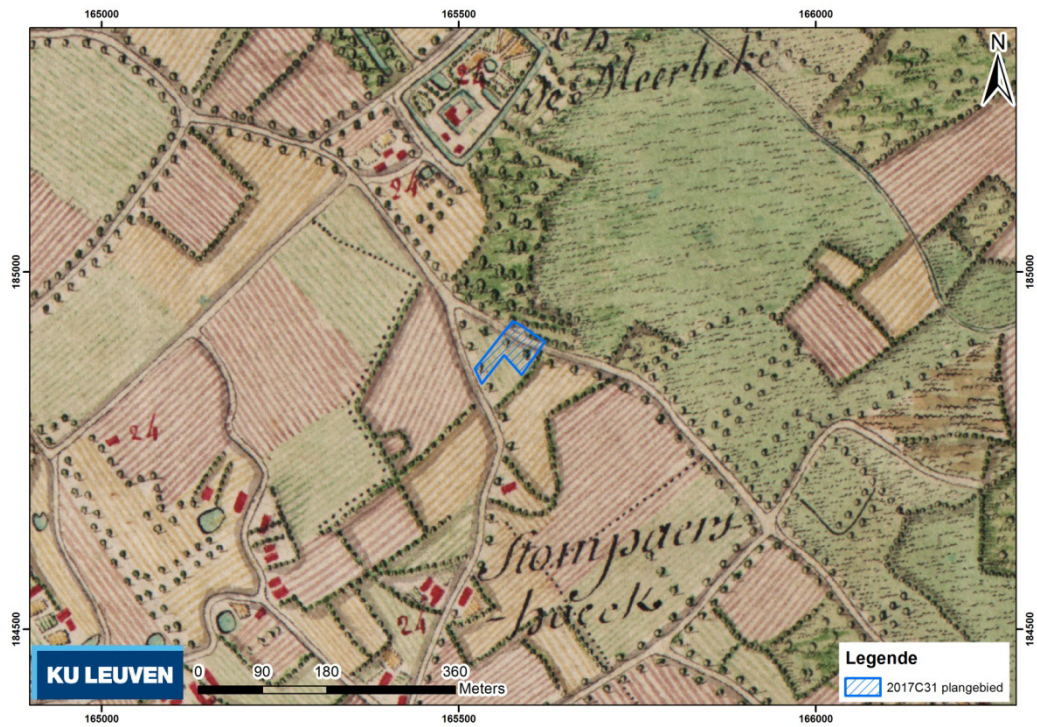
De regio tussen de Gete en de Schelde bevat heel wat sporen die in verband te brengen zijn met de loopgravenoorlog bij het begin van de Eerste Wereldoorlog (Caes 2014). Zo werden restanten van loopgraven uit die periode in de omgeving van het plangebied werden aangetroffen in Boortmeerbeek Schippersbos (Bakx *et al.* 2014a, 2014b). Op de situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen die is opgenomen in Casteels en Vandegoor (Casteels & Vandegoor 1993), is ter hoogte van de Genninckstraat die het plangebied ten zuidwesten afbakt, een indicatie voor de aanwezigheid van een loopgraaf te vinden. De kans op het aantreffen van sporen en resten uit deze fase van de Eerste Wereldoorlog is dan ook waarschijnlijk.

Op de CAI zijn, ten slotte, verschillende waarnemingen opgenomen uit de nieuwste tijd. Het betreft voornamelijk bunkers die deel uitmaken van de KW-verdedigingslinie tussen Koningshooikt en Waver, die in 1939 werd aangelegd. In de omgeving van het plangebied zijn het steeds connectiekamers die onderdeel vormden van het communicatienetwerk achter (ten westen van) de gevechtbunkers. Connectiekamers zijn kleine bunkers met plaats voor een enkele soldaat om lokale bovengrondse kabels aan te sluiten op doorgaande ondergrondse kabels.¹ Deze locaties leveren op zich echter geen directe aanwijzing voor mogelijke sporen of vondsten die met de Tweede Wereldoorlog verband houden.

Figuur 16. Inplanting van het plangebied op de Franse militaire kaart van De Sahuguet d'Espagnac uit 1747 in opdracht van de graaf van Saksen.

¹ http://www.kwlinie.be/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=30

Figuur 17. Inplanting van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778, © KBR).

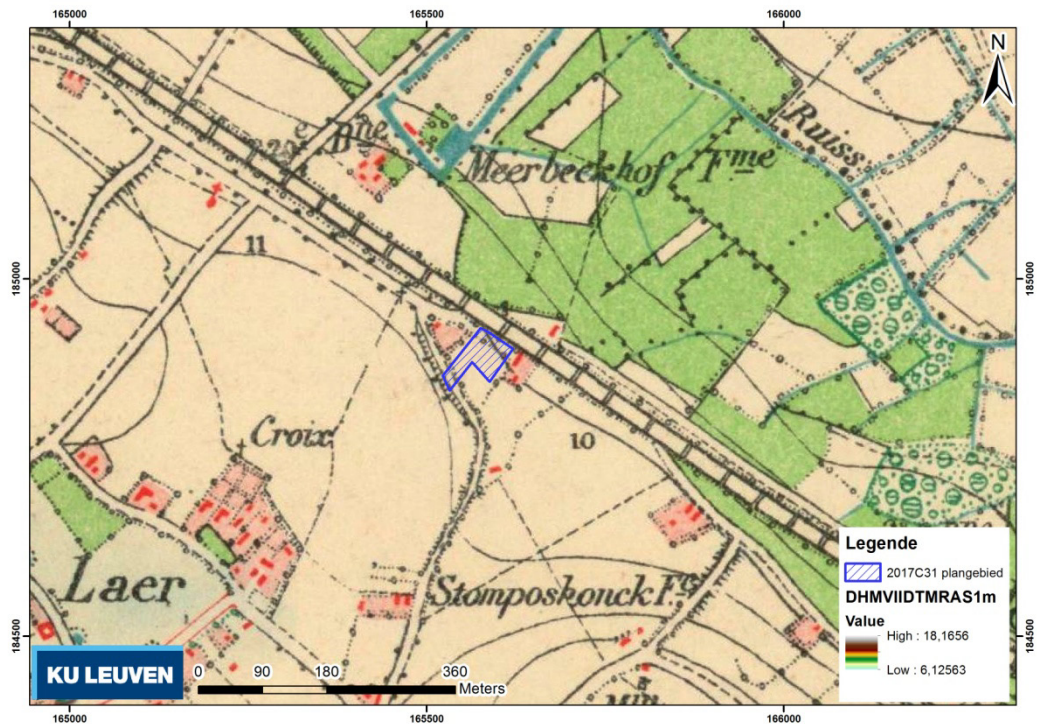
Figuur 18. Inplanting van het plangebied op de Atlas der buurtwegen (1841, © AGIV).

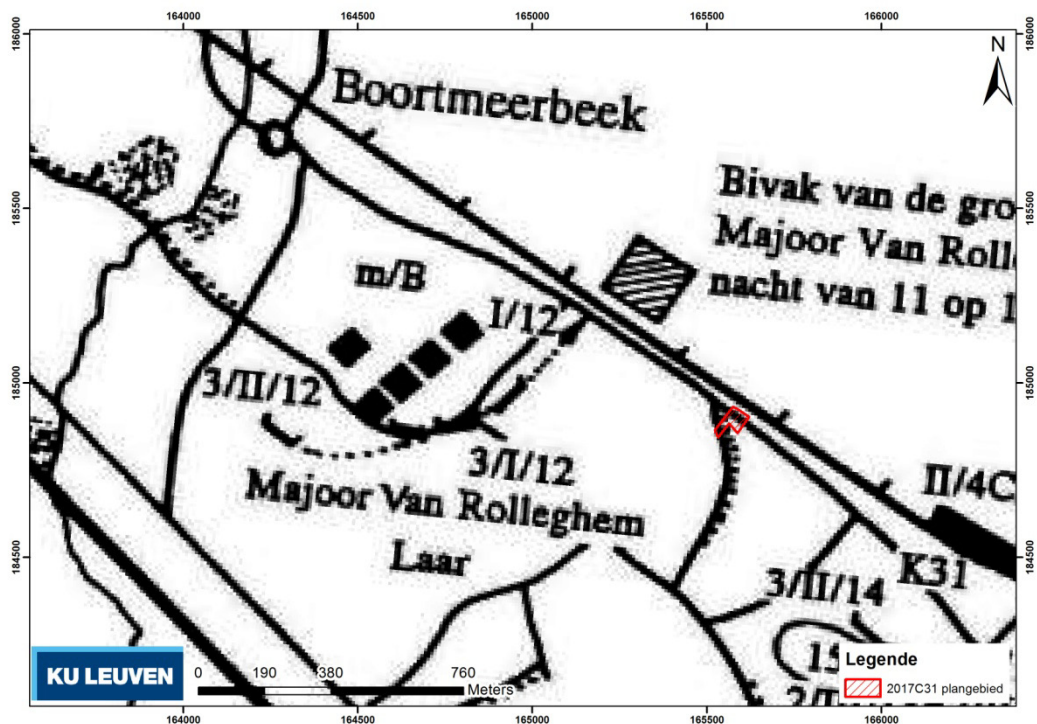
Figuur 19. Inplanting van het plangebied op de kadasterkaart van Popp (1842-1879, © AGIV).

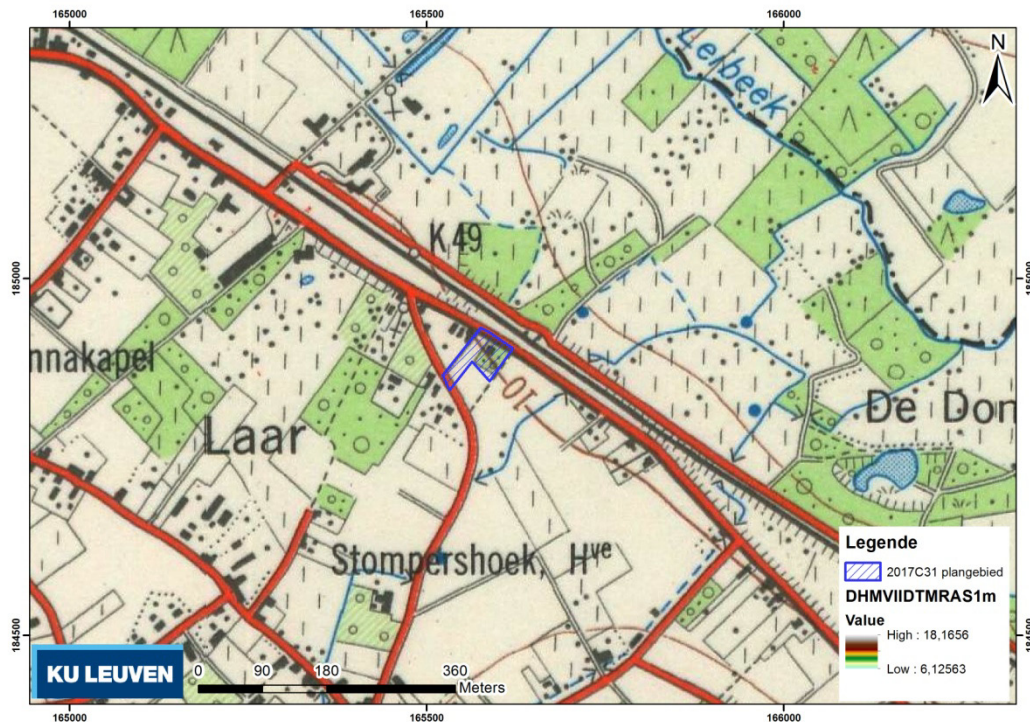
Figuur 20. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854, © AGIV).

Figuur 21. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1860-1873 (© NGI).

Figuur 22. Inplanting van het plangebied op de situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen in 1914 (Centrum voor Historische Documentatie van de Belgische Strijdkrachten).

Figuur 23. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1952-1969 (© NGI).

1.2.2.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en verwachting

Op basis van de geraadpleegde archeologische en historische bronnen kan een inschatting gemaakt worden van de archeologische verwachting voor het plangebied. De kans op het aantreffen van sites uit de steentijd is op basis van de oppervlaktevondsten rondom het plangebied reëel te noemen. Tijdens de laatste jaren werden in de onmiddellijke omgeving verschillende vindplaatsen geregistreerd met wat oppervlaktet materiaal in een gelijkaardige landschappelijke positie. Er is daarentegen geen bijzondere reden aan te duiden waarom net ter hoogte van het plangebied sites verwacht worden.

Voor de overige perioden, tot en met de nieuwe tijd, wordt geen bijzondere verwachting geconcludeerd. De aanwezigheid van een site uit de late prehistorie of middeleeuwen valt niet uit te sluiten, maar er zijn geen redenen om ze ter hoogte van het plangebied te verwachten. De enige periode waarvoor een hogere verwachting kan worden geconcludeerd, is die van de Eerste Wereldoorlog, gezien de mogelijke aanwezigheid van een loopgraaf ter hoogte van de Genninckstraat. Wel dient opgemerkt te worden dat deze loopgraaf gekarteerd staat precies ter hoogte van de Genninckstraat zelf en dat de kans dus bestaat dat deze reeds verstoord werd bij eerdere werken aan deze straat, zoals de (her)aanleg ervan of de aanleg van nutsleidingen. De archeologische verwachting in de buurt van deze loopgraaf, en dus ook op de rest van het plangebied, blijft in principe beperkt tot wat losse vondsten die ermee in verband te brengen zijn.

Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites is een verdere prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

De resultaten van deze vooronderzoeken stellen ons in staat om de onderzoeksvragen van het bureauonderzoek in afdoende mate te beantwoorden:

- Welke is de archeologische verwachting voor het plangebied?

De archeologische verwachting voor het plangebied is eerder laag. Enkel voor de steentijd en voor de periode van de Eerste Wereldoorlog zijn er argumenten om de aanwezigheid van archeologische sporen te verwachten.

Ter hoogte van de bestaande woning, die bij de realisatie van de verkaveling zal worden gesloopt, is de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sites onbestaande.

- Welke is de kans op het aantreffen van archeologische sites die niet tijdens het reeds uitgevoerde vooronderzoek zijn geïdentificeerd?

Het vooronderzoek bleef beperkt tot een bureauonderzoek. Er werden tijdens dit bureauonderzoek geen archeologische sites geïdentificeerd. De kans dat er toch archeologische sites aanwezig zijn valt echter niet op basis van de resultaten van het bureauonderzoek uit te sluiten.

Ter hoogte van de bestaande woning, die bij de realisatie van de verkaveling zal worden gesloopt, is de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sites onbestaande.

- Indien nog waardevol archeologisch erfgoed aanwezig is, wat is de impact van de geplande werken daarop?

De ontwikkeling omvat de realisatie van een verkaveling met zeven bouwloten. Voor dit type ontwikkeling wordt steeds uitgegaan van een kans op verstoring binnen de grenzen van het gebied waarvoor de verkaveling wordt gerealiseerd.

- Is verder vooronderzoek vereist en welke volgende onderzoeksstappen zijn nodig?

Niettegenstaande de eerder lage archeologische verwachting voor het plangebied, valt de aanwezigheid van archeologische sites niet uit te sluiten op basis van de resultaten van het bureauonderzoek. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites is een verdere prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk. Deze prospectie dient de vorm te krijgen van een proefsleuvenonderzoek met het oog op het identificeren van sites met grondsporen. Omwille van de eerder lage verwachting is een aparte prospectie met ingreep in de bodem gericht op steentijd artefactensites niet te verantwoorden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek rekening te worden gehouden met de kans op het aantreffen van steentijd sites.

De huidige toestand van het terrein laat de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek echter niet toe. De bewegingsruimte voor een graafmachine is door de vorm en afmetingen van het terrein al beperkt, maar wordt bijkomend gehinderd door de aanwezigheid van bomen, struiken, een stal en afsluitingen van verschillende aard (zie ook Figuur 5). Er wordt dan ook voorgesteld om het proefsleuvenonderzoek pas uit te voeren nadat de afsluitingen en bomen zijn verwijderd. Net als de sloop van de bestaande woning is dit pas voorzien nadat de verkavelingsvergunning is afgeleverd. De

prospectie met ingreep in de bodem wordt dan ook voorzien in uitgesteld traject. De wijze van uitvoering is beschreven in het programma van maatregelen.

1.3 Samenvatting

In Boortmeerbeek wordt ter hoogte van de Wespelaarsebaan en de Genninckstraat, een verkaveling gerealiseerd bestaande uit zeven nieuw te creëren bouwlotten. Deze hebben een gezamenlijke oppervlakte van 3690 m². Gezien de totale oppervlakte van het gebied aldus groter is dan 3000 m² dient een archeologienota te worden toegevoegd aan de vergunningsaanvraag voor de verkaveling.

Er werd een uitgebreid bureauonderzoek uitgevoerd op basis waarvan de aanwezigheid van archeologische sites niet valt uit te sluiten. Uitsluitel kan enkel bekomen worden door een proefsleuvenonderzoek. De huidige toestand van het terrein en het actuele gebruik van een deel als weide, laat niet toe om het proefsleuvenonderzoek uit te voeren voordat de verkavelingsvergunning is afgeleverd. Dat onderzoek wordt dan ook voorzien in een uitgesteld traject. De wijze van uitvoering is beschreven in het programma van maatregelen.

1.4 Bibliografie

- Bakx, R., W. Yperman, N. Van Liefferinge & M. Smeets. 2014a. *Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek (archeologisch rapport door Studiebureau Archeologie bvba opgemaakt in opdracht van Advilex bvba)*. Archeo-rapport 219.
- . 2014b. *Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek (archeologisch rapport door Studiebureau Archeologie bvba opgemaakt in opdracht van Durabrik Group)*. Archeo-rapport 200.
- Caes, W. 2002. De Romeinen in de regio Aarschot-Leuven-Mechelen (Vervolg). *Haachts Oudheid- en Geschiedkundig Tijdschrift* 17: 114-131.
- . 2014. Belgische en Duitse loopgraven uit het begin van de Eerste Wereldoorlog tussen Gete en Schelde. *Haachts Oudheid- en Geschiedkundig Tijdschrift* 2: 125-155.
- Casteels, R. & G. Vandegoor. 1993. *1914 in de regio Haacht. Kleine dorpen in de Grote Oorlog*. Haacht-Brussel.
- De Smedt, P. 1973. *Paleogeografie en Quartair geologie van het confluentegebied Dijle-Demer*. *Acta Geographica Lovaniensia* 11.
- Peeters, J. 2010. Onze dorpsgenoten in de(n) gro(o)te(n) oorlog(en). Het midden van de 18de eeuw: een harde en troosteloze tijd voor onze streken. *Tijdschrift Heemkring Ravensteyn* 24: 141-152.
- Scheltjens, S., M. Bracke, M. Willems, J. Dils & B. Vanmontfort. 2014. *Boortmeerbeek Bieststraat. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem*. EPA Rapport 42. KU Leuven.

1.5 Lijst van figuren

Figuur 1. Inplanting van het plangebied op de kadasterpercelen zoals opgenomen in het GRB (© AGIV).

Figuur 2. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, schaal 1:10.000 (© NGI).

Figuur 3. Inplanting van het plangebied op de middenschalige orthofoto's, winteropnamen 2008-2011 (© Agiv).

Figuur 4. Verkavelingsontwerp.

Figuur 5. Zicht op het plangebied vanaf de Wespelaarsebaan. Links staat de bestaande woning, rechts de ezelsweide.

Figuur 6. Situering van het plangebied op de kaart met archeoregio's (Onroerend Erfgoed).

Figuur 7. Inplanting van het plangebied op een uittreksel van het DHM-Vlaanderen (© GDI-Vlaanderen).

Figuur 8. Inplanting van het plangebied op een uittreksel van het DHM-Vlaanderen, detail (© GDI-Vlaanderen). A-B is het hoogteprofiel dat weergegeven is in Figuur 9.

Figuur 9. Zuidwest-noordoost hoogteprofiel van het terrein.

Figuur 10. Inplanting van het plangebied op de kaart van het Neogeen/Paleogeen (Tertiair; © AGIV). MaWe: Formatie van Maldegem, Lid van Wemmel; MaUr: Formatie van Maldegem, Lid van Ussel; MaOn: Formatie van Maldegem, Lid van Onderdale; Zz: Formatie van Zelzate; Zz-Sh: overgang Formatie van Zelzate – Formatie van Sint-Huibrechts-Hern.

Figuur 11. Inplanting van het plangebied op de Quartairgeologische profieltypenkaart (© AGIV). Legende: 12 (lichtblauw): afdekking van het tertiaire substraat met vlechtende rivierafzettingen en daarboven zandige of zandlemige eolische afzettingen; 9 (groen): idem als 12, afgedekt door fluviatiele afzettingen (overstromingsvlakte van de huidige rivieren).

Figuur 12. Inplanting van het plangebied op de Bodemkaart van België (© AGIV).

Figuur 13. Inplanting van het plangebied op de Bodemkaart van België, detail (© AGIV)

Figuur 14. Locatie van de vondsten van het Vlaamse Valleiproject in de nabijheid van het plangebied (onderlaag DHMV II, © GDI-Vlaanderen).

Figuur 15. Waarnemingen opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris in de onmiddellijke omgeving van het plangebied (onderlaag: DHMVII © GDI-Vlaanderen).

Figuur 16. Inplanting van het plangebied op de Franse militaire kaart van De Sahuguet d'Espagnac uit 1747 in opdracht van de graaf van Saksen.

Figuur 17. Inplanting van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778, © KBR).

Figuur 18. Inplanting van het plangebied op de Atlas der buurtwegen (1841, © AGIV).

Figuur 19. Inplanting van het plangebied op de kadasterkaart van Popp (1842-1879, © AGIV).

Figuur 20. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854, © AGIV).

Figuur 21. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1860-1873 (© NGI).

Figuur 22. Inplanting van het plangebied op de situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen in 1914 (Centrum voor Historische Documentatie van de Belgische Strijdkrachten).

Figuur 23. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1952-1969 (© NGI).

Figuur 24. Voorgestelde sleuvenplan.

Bijlage 1: Plannenlijst

Projectcode	2017C31
Onderwerp	Plannenlijst
plannummer	Plan 1
figuur	Figuur 1
type plan	Kadasterplan
onderwerp plan	Locatie plangebied
aanmaakschaal	1:250
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 2
figuur	Figuur 2
type plan	Topografische kaart
onderwerp plan	Locatie plangebied
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 3
figuur	Figuur 3
type plan	Orthofoto
onderwerp plan	Locatie plangebied
aanmaakschaal	1/250
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 4
figuur	Figuur 4
type plan	Bouwplan
onderwerp plan	verkavelingsontwerp
aanmaakschaal	1:500
aanmaakwijze	Digitaal
datum	Onbekend
plannummer	Plan 5
figuur	Figuur 6
type plan	Archeoregio's
onderwerp plan	Locatie plangebied
aanmaakschaal	1/500.000
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 6
figuur	Figuur 7
type plan	hoogtemodel
onderwerp plan	Locatie plangebied op digitaal hoogtemodel
aanmaakschaal	1:20.000
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 7
figuur	Figuur 8
type plan	hoogtemodel
onderwerp plan	Locatie plangebied op digitaal hoogtemodel
aanmaakschaal	1:2500
aanmaakwijze	Digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 8
figuur	Figuur 9
type plan	doorsnede
onderwerp plan	hoogteverloop van het terrein
aanmaakschaal	onbekend
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017

plannummer	Plan 9
figuur	Figuur 10
type plan	geologische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de Tertiairgeologische kaart
aanmaakschaal	1:20.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 10
figuur	Figuur 11
type plan	geologische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de Quartairgeologische kaart
aanmaakschaal	1:20.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 11
figuur	Figuur 12
type plan	bodemkaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de bodemkaart
aanmaakschaal	1:10.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 12
figuur	Figuur 13
type plan	bodemkaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de bodemkaart
aanmaakschaal	1:3.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 13
figuur	Figuur 14
type plan	Archeologische inventaris
onderwerp plan	Vondstlocaties Vlaamse Valleiproject in de omgeving van het plangebied
aanmaakschaal	1:7.500
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 14
figuur	Figuur 15
type plan	Archeologische inventaris
onderwerp plan	CAI vondstlocaties in de omgeving van het plangebied
aanmaakschaal	1:20.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	02/03/2017
plannummer	Plan 15
figuur	Figuur 16
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de militaire kaart van De Sahuguet d'Espagnac (1747)
aanmaakschaal	1:10.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 16
figuur	Figuur 17
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778)
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 17
figuur	Figuur 18
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de Atlas der buurtwegen (1841)
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017

plannummer	Plan 18
figuur	Figuur 19
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de kadasterkaart van Popp (1842-1879)
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 19
figuur	Figuur 20
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854)
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 20
figuur	Figuur 21
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1860-1873
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 21
figuur	Figuur 22
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen in 1914
aanmaakschaal	1:10.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 22
figuur	Figuur 23
type plan	historische kaart
onderwerp plan	locatie plangebied op de topografische kaart van België, reeks 1952-1969
aanmaakschaal	1:5.000
aanmaakwijze	digitaal
datum	24/03/2017
plannummer	Plan 23
figuur	Figuur 24
type plan	sleuvenplan
onderwerp plan	Inplanting van de proefsleuven van de prospectie met ingreep in de bodem volgens uitgesteld traject.
aanmaakschaal	1:750
aanmaakwijze	digitaal
datum	08/05/2017

EENHEID PREHISTORISCHE ARCHEOLOGIE
Celestijnenlaan 200E bus 2409
3001 HEVERLEE, België
tel. + 32 16 32 64 58
fax + 32 16 32 29 80
prehistorische.archeologie@ees.kuleuven.be
www.kuleuven.be

